

TANKBILSTRANSPORTER

REGELVERK FÖR TRANSPORT AV
BRANDFÄRLIG VÄTSKA MED TANKFORDON

UTGÅVA 2, 2023

Innehåll

1 Syftet med regelverket	3
2 Övergripande krav	3
3 Lagenliga krav på tankfordon	3
1a. Godkännande av fordon	4
1b. Läcksökning	4
1c. Kontroll av kopplingar	4
2. Saneringsutrustning	4
3. Reservkläder / personlig skyddsutrustning	4
4. Packningar	4
5. Dräneringsrör	4
6. Lastningsutrustning	5
5 Säkerhetskontroll	5
Kompetens hos säkerhetskontrollant	5
Beställning säkerhetskontroll tankfordon	5
Regler Säkerhetskontroll	5
Säkerhetskontroll Tankfordons kontrollista utgör minimikrav	6
6 Lagenliga krav på tankbilsförare	6
7 Drivkraft Sveriges krav på tankbilsförare	6
1. Allmänt	6
2. Tankbilsförarutbildning	7
3. Vidareutbildning	7
4. Elektronisk utrustning	7
8 Lastningsregler	7
1. Allmänt	7
2. Vid lastning	7
3. Personlig skyddsutrustning	8
4. Spill	8
9 Lossningsregler	8
Allmänt	8
10 Fordonsstandard	8

1 SYFTET MED REGELVERKET

Syftet med detta regelverk är att skapa förutsättningar för en säker hantering av petroleumprodukter och biodrivmedel vid tankbilstransporter. Medlemsföretagen inom Drivkraft Sverige har i samverkan med Drivkraft Sverige enats om följande gemensamma regler avseende utrustning och drift vid lastning och lossning av tankbilar.

För transporter och lastning av tjocka eldningsolja, Jet A1 samt för kemikalier kan andra regler gälla. Petroleumprodukter och biodrivmedel är vanligen brand-, miljö- och arbetsmiljöfarliga varor. För att reducera skaderisken vid dessa transporter har Drivkraft Sverige sammanställt detta Regelverk, vilket utgör ett minimikrav vid lastning och transport för Drivkraft Sveriges medlemsföretag, deras dotterbolag samt anlitade transportföretag.

2 ÖVERGRIPANDE KRAV

Transportföretaget är ansvarigt för att fordonet är utrustat enligt svensk lag samt att föraren innehar lagenlig kompetens vilket inkluderar lastning, transport och lossningsförfarande.

Härutöver ska fordonet vara rätt utrustat och föraren ska ha genomgått den utbildning som branschen kräver med hänsyn till de risker som sammanhänger med transporten.

Transportföretaget ska ha en drog- och alkoholpolicy som uppfyller uppdragsgivarens drog- och alkoholpolicy i tillämpliga delar. Alternativt kan transportföretaget ansluta sig till uppdragsgivarens policy.

Det är bolaget som opererar depån som ansvarar för att kontrollera alla fordon som lastar på depån medans transportören/transportköparen ansvarar för att upprätthålla reglerna för alla fordon som lastar på depån.

3 LAGENLIGA KRAV PÅ TANKFORDON

Fordonet ska vara utrustat i enlighet med gällande lagar och förordningar.

4 DRIVKRAFT SVERIGES KRAV PÅ TANKFORDON

I de lagenliga föreskrifterna saknas vissa detaljföreskrifter som måste finnas och efterlevas för att transporten ska kunna ske på ett säkert sätt. Drivkraft Sverige har därför tagit fram nedanstående minimikrav.

1a. Godkännande av fordon

Tankfordon ska följa kravställning enligt transportköparens specifikation samt vara godkänt för transport av den produkt som avses. Under löpande avtalstid kan stickprovsmässiga besiktningar utföras.

1b. Läcksökning

Fordon som används med tankkod LGBF ska läcktestas en gång per år. Läcksökningensprotokollet, enligt bilaga 1, ska finnas tillgängligt i tankfordonet.

För fordon som används med tankkod LGBV ska en okulär besiktning av gasretursystemet ske varje år. Okulär besiktning utförs av kompetent och oberoende person. Kontroll ska utföras av att hela tankens rörsystem samt gasretursystemet är helt och intakt. Den okulära besiktningen dokumenteras på samma blankett, bilaga 1, som läcktestet med kommentar att okulär besiktning är utförd. En depå har rätt att avvisa ett fordon som inte har läcktestats.

1c. Kontroll av kopplingar

Kopplingen ska kontrolleras med avseende på slitage en gång per år för att förhindra läckage. Kontrollen sker med en tolk som tillhandahålls av kopplingens leverantör. Protokollet, enligt bilaga 2, ska finnas tillgängligt i tankfordonet. En depå har rätt att avvisa ett fordon där man inte kontrollerat kopplingarna.

2. Saneringsutrustning

För att föraren ska kunna omhänderta mindre spill ska varje fordon vara utrustat med:

- Tomma säckar (5x125 liter) av icke ledande material
- Sopborste
- Trasor
- Metallhink med jordlina och klämma
- Skyffel
- Absorberingsmedel (typ Absol)

3. Reservkläder / personlig skyddsutrustning

I den händelse föraren blir överspolad av brandfarlig vätska ska det i fordonet finnas reservkläder samt övrig personlig skyddsutrustning enligt ADR (bl.a. skyddshandskar, skyddsglasögon o.s.v.) och enligt transportföretags- och depåspecifika krav.

4. Packningar

I fordonet ska det finnas utbytespackningar för de vanligen förekommande slangkopplingarna samt erforderliga verktyg så att föraren omgående ska kunna åtgärda kopplingsspill.

5. Dräneringsrör

Om fordonet är utrustat med rör för dränering av domluckssarg får dessa rör ej mynna på ett större avstånd än 10 cm ovanför körbanan. Avslutas dräneringsröret med en förlängningsslang ska materialet i den vara ledande (antistatisk). Domdränering (avrinningsrör) ska ej gå igenom fack utan att vara i dubbelmantlat utförande. Dräneringen kan också gå utanför facket.

6. Lastningsutrustning

Fordonet ska vara utrustat för lastning enligt Drivkraft Sveriges Lastningsstandard. Det ska finnas "Intyg över utförd kontroll samt bestämning av nivå A, B & C-maxvolym", se bilaga 3. Överfyllnadsskydd ska funktionsprovas en gång per år och dokumenteras i bilaga 3.

5 SÄKERHETSKONTROLL

För att underlätta tillsyn av att branschens regler följs har Säkerhetskontroll Tankfordon (referens 1) utarbetats. Det är bolaget som opererar depån som ansvarar för att kontrollera att fordonet genomgått godkänd säkerhetskontroll enligt dokument Säkerhetskontroll Tankfordon (finns att hämta på Drivkraft Sveriges hemsida). Fordonsägaren har ansvaret för att verifiera att säkerhetskontroll av fordonet är genomförd innan lastning. Fordonsägaren ska uppvisa en kopia enligt depåns anvisning.

Kompetens hos säkerhetskontrollant

Säkerhetskontroll ska utföras av godkänd oberoende instans som ska vara behörig/sakkunnig och utbildad inom området. Kompetenskraven för att utföra säkerhetskontroller anges nedan:

- Kunskap och erfarenhet om hur ett tankfordon är byggt och konstruerat, samt hur lastning och lossnings förfarandet genomförs.
- Krav på kompetens motsvarande det som behövs för att kunna utföra volymeräkningskontroll för A, B, och C-nivåer på tankbilar för petroleumprodukter och biodrivmedel. Samtidigt ska personen vara väl förtrogen med Drivkraft Sveriges Lastningsstandard.
- God kunskap om ADR-regelverket och förståelse för de kontrollpunkter som finns i Drivkraft Sveriges publikation om Tankbilstransporter och dokument Säkerhetskontroll Tankfordon. Detta avser även Handhavandeinstruktion (referens 2) för Säkerhetskontroll Tankfordon.
- Inget jävsförhållande med den som granskningen avser. D.v.s. det får inte finnas något ägarintresse eller vinstintresse av att tankbilen godkänns. Säkerhetskraven enligt Säkerhetskontroll Tankfordon ska alltid vara uppfyllda innan ett godkännande (max 13 månader) får ges.

Beställning säkerhetskontroll tankfordon

Avtal mellan parter för säkerhetskontroll av tankfordon ska vara skriftlig. Rekommenderad avtalsmall (bilaga 4) för beställning av säkerhetskontroll finns i elektroniskt format på Drivkraft Sveriges hemsida (www.drivkraftsverige.se). Säkerhetskontrollanten ska dokumentera att denne uppfyller kriterierna ovan i ett eget skriftligt kompetensintyg. Detta kompetensintyg, enligt kompetenskraven ovan, ska vid anmodan kunna uppvisas för depån av åkeriet.

Regler Säkerhetskontroll

Godkänd Säkerhetskontroll Tankfordon ska förvaras i fordonet och uppvisas på lastande depå. Instruktion om hur säkerhetskontrollen genomförs framgår av

Handhavandeinstruktion. Depåerna har rätt att göra stickprovskontroller för att kontrollera att säkerhetskontrollen är utförd på korrekt sätt.

Säkerhetskontrollen är giltig i max 13 månader. Vid brister blir fordonet antingen godkänt i en månad eller underkänt.

Har fordonsenheten avvikelser på någon av de allvarliga punkterna är den underkänd för lastning på depån. Med allvarliga punkter avses de punkter i dokument Säkerhetskontroll Tankfordon som har markerats i gult.

Har fordonsenheten avvikelser som inte är allvarliga, blir godkännandet utställt på en månad från kontrolldatumet. Efterkontroll måste då göras senast efter en månad för att fordonet ska vara godkänt för lastning. Nytt intyg med godkännande i max 13 månader ska lämnas in efter att brister är åtgärdade. Sker inte detta inom rätt tid får fordonet lastförbud.

Säkerhetskontroll Tankfordons kontrollista utgör minimikrav

Varje bolag kan därutöver ha speciella krav. Godkänd säkerhetskontroll (med uppvisande av giltigt intyg) ger fordonet ur säkerhetssynpunkt behörighet att lasta eller lossa på alla anslutna bolags depåer i Sverige.

Detta Regelverk ska betraktas som en kravspecifikation och överträdelse eller missbruk kan föranleda uppsägning av transportavtalet, eller att fordonet ej får lasta vid depån förrän konstaterade brister är åtgärdade.

6 LAGENLIGA KRAV PÅ TANKBILSFÖRARE

Föraren ska ha erforderligt körkort och ADR-intyg Tank, s.k. YKB-bevis (Yrkes Kompetens Bevis) samt framföra sitt fordon i enlighet med gällande lagar och föreskrifter.

7 DRIVKRAFT SVERIGES KRAV PÅ TANKBILSFÖRARE

1. Allmänt

Transportföretaget ansvarar för att föraren får möjlighet till årlig hälso- och synkontroll. Vid nyanställning ska friskintyg uppvisas.

Tankbilsförare rekommenderas ha minst 1 års dokumenterad erfarenhet som förare av den fordonsstorlek som tanktransporten avser. Tankbilsförare ska dessutom ha lämplig utbildning för de transport- och hanteringsuppdrag som avses.

2. Tankbilsförarutbildning

Med hänsyn till de risker som brandfarlig vätska kan utgöra, ska tankbilsföraren under de senaste 5 åren ha genomgått yrkesutbildning för tankbilsförare som anordnas i samarbete med Transportfackens Yrkes- och arbetsmiljönämnd – TYA. Andra utbildningsalternativ ska i förväg vara godkända i samråd med Drivkraft Sverige. Intyg för genomgången kurs ska medföras vid transport. Föraren ska känna till och förstå innehållet i de publikationer som Drivkraft Sverige tillhandahåller. Tankbilsföraren ska vara observant på de allmänna skyddsregler som gäller för såväl depå som fordon och leveransplats. Det åligger depåansvarig att informera om lokala regler. Det åligger depåansvarig att delge lastningsinstruktioner till föraren.

3. Vidareutbildning

Tankbilsföraren är skyldig att vid anmodan delta i de informationsmöten och övningar som anordnas i bransch-, skydds- och säkerhetsfrågor av depå/transportansvarig. Tankbilsförare måste genomgå säkerhetsutbildning som tillhandahålls av depån.

Transportföretag ansvarar för att utbildning i brandskydd för tankbilsförare genomförs. Som komplement till lagstadgad utbildning i ADR genomförs varje år en halvdags teoretisk eller praktisk brandskyddsutbildning (växelvis) av externa utbildare. Praktisk utbildning avser halvdags basutbildning i självskydd (Rädda, Larma, Varna, Släck). Tyngdpunkt ligger på allmänt brandskydd och specialutbildning i brandsläckning anpassad till aktuell brandsläckningsutrustning.

4. Elektronisk utrustning

Mobiltelefoner ska lämnas i förarhytten under lastning och lossning. Annan elektronisk utrustning får endast användas om den är ATEX- godkänd och inte strider mot lastnings- och lossningsregler.

8 LASTNINGSREGLER

1. Allmänt

Varje förare ska vara informerad och följa de regler som gäller vid respektive utlastningsdepå angående lastningsinstruktioner, utrymningsplan, återsamlingsplats, nödstopp, brandsläcknings- och saneringsutrustning, gasåterföring och allmänna ordningsregler.

Åsidosättande av gällande lastningsregler, olyckshändelser, spill och olyckstillbud ska rapporteras till depåansvarig och till transportör/transportköpare.

2. Vid lastning

A. Fordonet ska vara godkänt för varje tillfälle och för respektive produkt gällande regler. Depåansvarig på platsen har rätt och skyldighet att avvisa fordon, som vid lastning på depån eller vid framförande bedöms utgöra en säkerhetsrisk.

B. Därutöver ska samtliga säkerhetsbestämmelser alltid följas:

- Säkerställ att jordning finns via 10-polig kontakt innan lastning och att den används.

- Krav att alltid koppla gasretur vid lastning av alla produkter (d.v.s. även diesel och eldningsolja).
- Förbud mot att tvångsöppna bottenventiler vid lastning.
- Vid spill eller annan fara ska utlastningen nödstoppas.

3. Personlig skyddsutrustning

Föraren ska använda personlig skyddsutrustning såsom heltäckande skyddsskor, oljebeständiga handskar och, om lokala regler så föreskriver, andningsskydd, skyddshjälm och skyddsglasögon, i enlighet med ADR samt transportföretags- och depåspecifika krav.

4. Spill

Om spill inträffar vid lastning av tankfordonet ska tankbilsföraren omedelbart meddela depåpersonal. Givna instruktioner ska följas. Tankbilsföraren ska delta i saneringsarbetet i den utsträckning depåansvariga så begär.

Tankfordonet får ej flyttas förrän depåpersonal givit sitt tillstånd.

Om spill av produkter har skett inom lastningsområdet ska all utlastning omedelbart stoppas genom aktivering av nödstopp.

9 LOSSNINGSGREGLER

Allmänt

- Alla avvikelser från transportörens lossningsrutiner, till exempel att elektroniskt överfyllnadsskydd inte fungerar, spill eller annan skada, ska omgående rapporteras till transportansvarig (transportköparen).
- Vid skadetillfälle får tankbilsföraren ej lämna lossningsplatsen utan att i samråd med transportansvarig ha vidtagit åtgärder för skadans omhändertagande/begränsning.
- Säkerställ att jordning finns och är kopplad innan lossning startar.

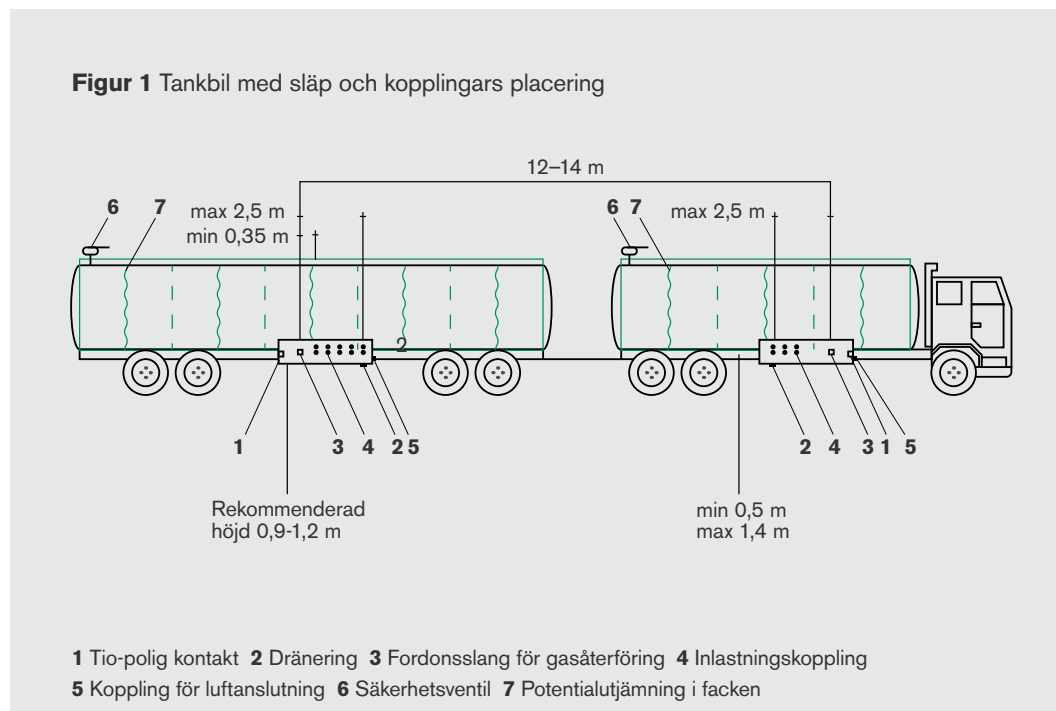
10 FORDONSSTANDARD

För att underlätta hanteringen rörande fordonets utrustning har medlemsföretagen inom Drivkraft Sverige enats om en fordonsstandard. Standarden omfattar totalt 18 punkter, för punkt 1-7 ges en förklaring av dess placering till efterföljande ritningar, figur 1 och 2, över tankbil med släp samt trailer.

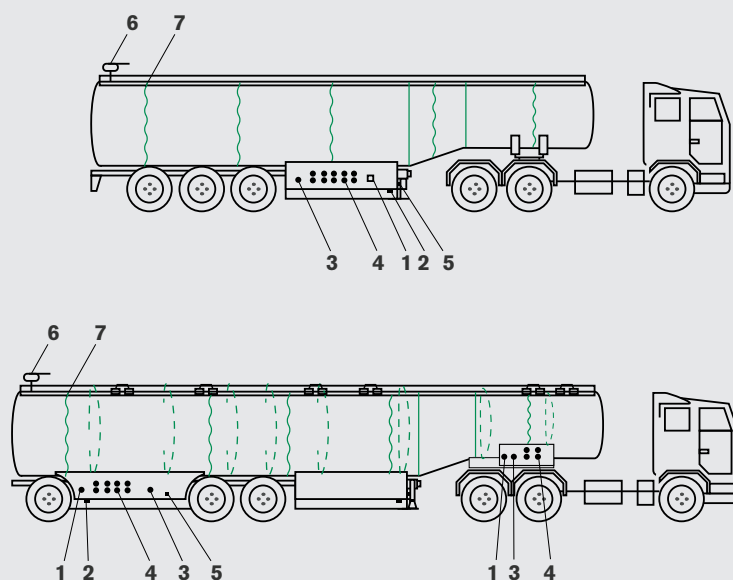
Nedan återges de 18 punkter som utgör fordonsstandarderna:

1. Jordanslutning ska finnas på både bilen och på släpet. samt 10-polig kontakt enligt SS EN 13922. Placering av punkt 1 illustreras i figur 1 och 2.
2. Droppfri koppling för dränering vid lågpunkt. Placering av punkt 2 illustreras i figur 1 och 2.

3. Depåkoppling gasåterföring 3" s.k. camlocks- koppling med gasåterförings slang, höjd från markplan bör vara 0,5 - 1,4 m. Avstånd mellan bilens och släpets gasåterföringskoppling bör vara 12,0 - 14,0 m för att vara optimalt anpassad till depåns utlastning. Placering av punkt 3 illustreras i figur 1 och 2.
4. Inlastningskopplingar 3" droppfri industrikoppling på 4" bottenrör maxavstånd från första till sista koppling på manifolder 2,5 m. Minimiavstånd mellan varje koppling 0,3 m. Höjd över markplan bör vara 0,5 - 1,4 m. Avstånd från främre koppling bil till bakre koppling släp bör vara 12,0 - 14,0 m för att vara optimalt anpassad till depåns utlastning. Placering av punkt 4 illustreras i figur 1 och 2.
5. Cejn 410-koppling (hane) för luftanslutning placeras i framkant på bilens manifolderskåp. Ska vara kopplad för att hålla fordonets bromssystem trycksatt om så krävs. Placering av punkt 5 illustreras i figur 1 och 2.
6. Gasåterföringssystemet ska ha en säkerhetsventil som har ett öppningstryck på + 0,25 bar och - 0,025 bar. Placering av punkt 6 illustreras i figur 1 och 2.
7. Det ska finnas en potentialutjämnning i varje fack där avståndet mellan sidoväggarna är större än 800 mm. Placering av punkt 7 illustreras i figur 1 nedan och figur 2.
8. Funktionen av överfyllnadsskyddet ska kontrolleras en gång per år. Kontrollen ska dokumenteras på "Intyg över utförd kontroll samt bestämning av nivå A, B, C-Maxvolym" bilaga 3. Anslutning till det elektriska överfyllnadsskyddet 10-polig kontakt enligt SS EN 13922 ersätter elektroniskt överfyllnadsskydd 5A.

Figur 2 Trailer och kopplingars placering

1 Tio-polig kontakt 2 Dränering 3 Fordonsslang för gasåterföring 4 Inlastningskoppling
5 Koppling för luftanslutning 6 Säkerhetsventil 7 Potentialutjämning i facken

9. Det ska alltid finnas ett säkerhetsskydd som förhindrar leverans mot överfyllnadsskyddet. Exempelvis en förinställbar distributionsmätare eller extra givare i leveranscistern.
10. All eventuell elektrisk extrautrustning ska uppfylla de regler som gäller för ATEX-godkänd utrustning.
11. Manöverreglage som åsidosätter luftavskiljarens funktion får inte finnas monterad på fordonet. Finns en förbi koppling/frikoppling av luftavskiljarfunktionen ska den vara plomberad.
12. Domdränering (avrinningsrör) ska ej gå igenom fack utan att vara i dubbelmantlat utförande. Dräneringen kan också gå utanför facket.
13. Funktionen med tvångsöppning av bottenventilen ska vara utformad på ett säkert sätt, nämligen genom att öppning av bottenventil bara ska vara temporär vid lossning.
14. Max en anslutning får finnas vid manifolderlastning.
15. Finns manifolder på lossningssidan i tankfordonet ska den utformas på ett säkert sätt (d.v.s. stängd under lastning och under transport).

16. Produkt i vätskeform får ej komma in i gasretursystemet från luftavskiljaren.
Funktion som förhindrar detta måste finnas på plats. För äldre fordon byggda innan mars 2011 kan denna funktion vara skriftlig instruktion uppsatt vid luftavskiljaren.
17. Fordon som är byggda med flera manöverpaneler ska ha inbyggd funktion som säkerställer att bottenventilerna bara styrs från manöverpanel som används för lastning. Det innebär att manöverpanel för lossning ska vara satt ur funktion vid lastning. Varje manöverpanel ska tydligt vara uppmärkt med funktion "lastning", "lossning" eller "lastning/lossning".
18. Manöverreglage som åsidosätter säkerhetsfunktioner får ej förekomma. Till exempel bortkoppling av överfyllnadsskydd.

11 REFERENSLISTA

Referens 1 Säkerhetskontroll Tankfordon

Referens 2 Handhavandeinstruktion

Bilaga 1 Läcksökningsprotokoll fordon

Bilaga 2 Kontroll av läckage; Droppfri koppling på bil och släp/trailer

Bilaga 3 Intyg över utförd kontroll samt bestämning av nivå A, B & C - Maxvolym

Bilaga 4 Avtal - Säkerhetskontroll Tankfordon

Hållbar och innovativ mobilitet ►

Drivkraft Sverige AB

Torsgatan 30, SE-113 21 Stockholm
Tel 08-667 09 25 www.drivkraftsverige.se

Branschorganisationen för drivmedels-, bränsle-, bitumen- och smörjmedelsbolagen i Sverige.

